

Disszidáló forintok

Hallani aggódó hangokat, hogy a hazai gazdaságpolitikai lépések hatására a megtakarítások egy része külföldi bankokba vándorolhat. A téma kényes, a hazai bankok többsége cáfolja ezt. Tavaly év végén ugyanakkor gyakorlatilag nem folyt be friss tőke a hazai befektetési alapokba.

Egy burgenlandi bankfiókban hetente 10-15 számlát nyitnak magyar ügyfeleknek, többet, mint az osztrákoknak – állította a bank munkatársa a Kossuth Rádióban egy néhány hete elhangzott riportban. A kényes kérdéssel azonban senki nem nyilatkozik szívesen. A hazai megtakarítások kivándorlása nem új jelenség. 2008-ban 424 millió eurót – közel 118 milliárd forintot – tartottak ausztriai bankokban a magyar adófizetők, s ezzel az uniós országok között dobogós helyet tudhat magának Magyarország – állítja a Privátbankár.hu-ban 2009 szeptemberében megjelent cikk az MTI-re és a Világgazdaságra hivatkozva. Az MNB aktuális adatai szerint a magyar lakosság megtakarítása 7200 milliárd forint, az összes megtakarítás több mint másfél százalékára tehető tehát az Ausztriában elhelyezett összeg.

Alaptalan az aggodalom?

– Igaz, hogy novemberre gyakorlatilag elapadt az befektetési alapokba a tőkebeáramlás mind az intéz-

mények, mind a lakosság oldaláról, az év végén pedig a lakosság már inkább visszaváltott, de ez nem meglepő, hiszen korábban is tapasztalható volt, hogy erre az időszakra a lakossági befektetések elmaradnak az év közbeni szintektől, illetve a háztartások a fogyasztásukat finanszírozzák a megtakarításaikból – magyarázza Temmel András, a Befektetési Alapkezelők és Vagyonkezelők Magyarországi Szövetségének a főtitkára.

Pohner Anikó, a Sopron Bank vezérigazgató-helyettese sem lát okot az aggodalomra.

– Mindig voltak olyanok, akik külföldre, elsősorban Ausztriában helyezték el megtakarításaikat. Ez a kedv időről időre fellángol, mint például két évvel ezelőtt a válság hatására tapasztalt bizonytalanságok okán vagy most, amikor a magánnyugdíjpénztárakkal kapcsolatos kormányzati intézkedések vetettek fel kérdéseket egyes befektetőkben. Az érdeklődés folyamatosan érezhető, de kampányról vagy rohamos pénzmenekítésről egész biztosan nem beszélhetünk.

Az Erste Bank sajtóosztályától kapott tájékoztatás sem támasztja alá azt a feltételezést, hogy a magyarok kimenekítenék a pénzüket az országból. Az osztrák sajtószóvivő egyértelműen cáfolta, hogy mostanában több magyar nyitna számlát náluk, és a hazai fiókokban sem nőtt a megtakarítások feltörésének aránya. Igaz, a privát banki ügyfelek érdeklődéséből úgy tűnik, vannak, akiket foglalkoztat a külföldön elhelyezett megtakarítás lehetősége, de konkrét lépésekről a bank privát banki szolgáltatást nyújtó munkatársai sem számoltak be.

Élénkül az érdeklődés

Nem osztja az optimizmust Karagich István, a Blochamps Capital pénzügyi igazgatója.

– 2010 novemberében egy privát banki konferencián a kutatásainkra hivatkozva jeleztük, hogy fennáll annak a veszélye, hogy a befektetők egy csoportja előtérbe fogja helyezni a földrajzi kockázatmegosztást a megtakarítási opciók mérlegelésénél. A jelenség nem új, az elmúlt hat-nyolc évben is jellemző volt, hogy egyesek a vagyonuk egy részét svájci vagy osztrák bankokban helyezték el. A kormányváltással sem fordult meg a trend – mondja a szakértő.

Az említett konferencia óta eltelt időszak hozott két változást. Egyfelől az szja-csökkenéssel a felső középosztály jövedelmi szintje megnőtt, és így ebben a körben bővült a lehetőség, hogy az öngondoskodás keretében valamely pillért stabil hosszú távú megtakarításnak tekintsek. Ugyanakkor a nyugdíjrendszer második pillérének váratlan megszüntetése elbizonytalanította a lakosságot, így nem biztos, hogy ezt a pénzt a hazai bankoknál helyezik el.

Más pénzügyi szakértők úgy fogalmaznak: arról nem beszélhetünk, hogy az emberek többsége külföldre viszi a megtakarítását, de kétségtelen, hogy a különböző szegmensekben mostanában jelentős réteg gondolkodik azon, hogy külföldi bankban is nyisson számlát. A bankárok osztják a befektetési tanácsadók vélekedését, miszerint korábban is előfordult, hogy a vagyon egy része külföldön pihent, ahogyan a nyugat-európai befektetők körében régóta megszokott a kockázatok földrajzi megosztása.

Többen viszont úgy látják, mostanában a jelentős megtakarítással rendelkező ügyfelek között olyanok is érdeklődnek a külföldi pénztranszfer lehetősége iránt, akik korábban nem foglalkoztak a földrajzi kockázatmegosztás lehetőségével. A motiváció is új: annak a lehetőségét szeretnék biztosítani, hogy ha kell, akár egy nap alatt eltüntessék a hazai bankokban lévő pénzüket vagy annak egy részét.

A nyugati országokban plakátokon hirdetik az osztrák bankok szolgáltatásait, és szakmai körökben arról is tudnak, hogy a határ menti pénzintézetek folyamatosan keresnek magyarul beszélő munkatársakat. De nem csak a nyugati határszélen merül fel a kérdés. A szlovén és szlovák bankokba is jut a magyar megtakarításokból. Különösen Szlovákiába, hiszen számosságát tekintve is jelentős a határ mentén lévő bankfiókok mennyisége. Ahogyan a szlo-

vákok kihasználják a gyenge forintot, és átugranak vásárolni, a miskolci megteheti, hogy Kassán intézi pénzügyeit, ha ott számára kedvezőbbek a feltételek.

A nyelvtudás sem akadály. A Raiffeisenbank Grosswilfersdorf fiókjában például több a magyar nyelvű munkatárs, mint a csak németül beszélő. Mi több, a határtól 27 kilométerre lévő bank honlapján a „magyar ügyfeleinknek” menüpont alatt egy magyar nyelvű honlapot találunk, amely tájékoztat az aktuális befektetési feltételekről, a betéti kamatokról, az adózási szabályokról és a híres osztrák banktitokról. Arra a kérdésünkre azonban, hogy mostanában hány magyar ügyfélnek nyitottak számlát, a fiókban nem kívántak nyilatkozni.

Anyagilag nem éri meg

A válság előtti években jellemzően külföldi hitelért folyamodott a lakosság a burgenlandi bankokhoz a Netfolio.hu szerint. A válság azonban elmosta ezt az üzletágat, viszont az elmúlt hónapokban erőteljes betétgyűjtő akcióba kezdtek az osztrák bankok, amelyek továbbra is célozzák Magyarországot. Most a hazai pénzügyi szférát övező, a szabályok változtatásából táplálkozó bizonytalanságra apellálnak – írja a portál. A betétek biztonságát betétbiztosítási alap védi nyugati szomszédunknál, ez magánszemélyek esetében 100 ezer euró értékhatárig terjed, ami körülbelül 28 millió forintnak felel meg. Az említett fiók honlapja szerint a betétekre – értéktől függetlenül – 100 százalékos tőkegaranciát vállalnak.

A megtakarítások exportálása azonban pénzügyileg nem biztos, hogy rentábilis. Sőt! Itthon nemcsak a forintbetéti kamatok magasabbak, de az euróban lekötött megtakarítások után járók is.

A hazai private banking-ügyfél mást vár el a bankjától, mint a nyugat-európai. Ott többnyire az örökölt, többgenerációs vagyon értékének megőrzése a cél, míg itthon a maga szerelte pénz gyarapítása. Ez összefügg a hazai magasabb hozamokkal is. Az ügyfélkezelésben is tapasztalható különbség. Míg Magyarországon egy egymillió eurós megtakarítással rendelkező ügyfelet már minden bank egyedileg kezel, ezt a kiváltságot nem nyújtják a külföldi fiókok. Ott ez nem számít átlagon felüli, private banking-megtakarításnak.

Egy esetben lehet gazdasági indoka a külföldi számlának: az eurózónában az 50 ezer euró alatti utalások a monetáris unió tagállamai között ingyenesek. Más devizában vagy az övezeten kívül viszont Ausztriában drágább a banki tranzakció, mint itthon.

Az euróbetétek esetében az árfolyamkockázatot is felmerül, bár aki a forint gyengülését prognosztizálja, annak ez pozitív előjellel szerepel a pró és kontra érvek között.

Magas az osztrák kamatadó

Az viszont biztos, hogy az osztrák kamatadó hamarosan a hazainak a duplája lesz. Tavaly még Ausztriában és Magyarországon is 20 százalékot kellett fizetni a hozam után, idén azonban jelentősen kinyílt az olló:

kozó rendelkezések miatt a betétes adatainak további-tása nélkül. Azaz a magyar adóhatóság azt nem fogja látni, hogy ki mennyi pénzt tart a határon túl, és azt sem, hogy a megtakarítása hogyan gyarapszik. Sokak szerint ez áll az Ausztriában vagy Svájcban – ahol az adócsalás ma sem tartozik a büntetőjog hatálya alá, miután csak szabálysértés – eddig felhalmozott pénzek hátterében.

Most viszont új körrel bővíthet a külföldön számlát nyitók tábora: vannak, akik már nem tartják kizártnak,

Banki válasz

A hazai bankok megtehetik, hogy a „menekülésre” készülő ügyfeleiket az anyabank közeli országban lévő másik fiókjába irányítják, arra azonban jogszabályilag nincs lehetőség, hogy itthonról kezeljék a számlákat. A bankok azonban inkább proaktívan közelítenek a problémához: még mielőtt az ügyfél meghozná a végső döntést, személyesen próbálják tisztázni a félelmeket. Vannak képzetek, amelyeket a pénzintézetek szakmailag tudnak eloszlítani, másrészt komoly szerepe lett a bizalomnak: ha a válság éveiben sikeresen megőrizte a nála elhelyezett megtakarítások értékét, most hitelesebben mondhatja, hogy nincs ok az aggodalomra. Egy szofisztikáltan kialakított portfólióval az itthon tartott összegek esetében is van mód a reálisan felmerülő kockázatok porlasztására. A megtakarításokat kezelő banki munkatársak úgy látják, kiemelt fontosságú a befektetési tudás átadása az ügyfeleknek. A személyes beszélgetések pedig kiváló alkalmat teremtenek az esetleges félelmek eloszlításán túl a lehetséges megoldások közös feltérképezésére is. A piaci szereplők meglátása szerint a pénzpiacok mellett valós alternatíva a megtakarítás egy részének ingatlanba vagy más materiális eszközbe való befektetése. A kevésbé likvid eszközök mellett érdemes külföldi állami devizakötvényekkel és/vagy külföldi cégek részvényeivel is bővíteni a portfóliót. Bár az ilyen papírok hozama elmarad a hazai befektetők elvárásaitól, általában hosszú lejáratúak, és akár egy nap alatt transzferálhatók.

itthon már csak 16 százalék, míg Ausztriában 2011. július 1-jétől már 35 százalék a devizakülföldiek irányadó forrásadója. Miután nyugati szomszédunk nem csatlakozott az európai kamatadóegyezményhez, kénytelen büntetőkamatot felszámítani.

– Az Európai Unió nem nézi jó szemmel az Ausztriában fenntartott banktitok intézményét, ezért kell büntetőkamatot fizetni a hozamok után. A hatályos uniós eljárásrend szerint a másik országban tartott megtakarítások után az anyaországban kell adózni, méghozzá úgy, hogy a külföldi bank az év végén névre szólóan tájékoztatja az adott ország adóhatóságát. Erre a titoktartásukról híres osztrák bankok nem hajlandók, bár az uniós rendelkezések értelmében nekik is fokozatosan lazítaniuk kell a korábbi gyakorlatukon – magyarázza a Sopron Bank vezérigazgató-helyettese.

A hatályos szabályok szerint Ausztriában fizetett kamatadó 75 százalékát a természetes személy lakhelye szerinti államnak utalják át, a banktitokra vonat-

hogy Magyarországon nincs biztonságban a magántulajdon sérthetetlenségének intézménye. Számukra megnyugtatóbb, ha külföldön fial a megtakarításuk,

Itthon nemcsak a forintbetéti kamatok magasabbak, de az euróban lekötött megtakarítások után járók is.

még akkor is, ha emiatt időnként utazni kell, vagy lemondani a hozam egy részéről.

– A veszély nem az, hogy a már meglévő megtakarítások kiáramlanak az országból, hanem az, hogy az újabb pénzeket nem itthon kamatoztatják. A kormányzati intézkedések hatására az egy-két millió forintos megtakarítással rendelkező kisbefektetők közül is

A magyar természetes és a jogi személyek 2002. január elseje óta nyithatnak számlát külföldön. Ausztriában ehhez magánszemélynek mindössze egy útlevele vagy személyi igazolványra, valamint lakcímkártyára van szüksége. Céges számlához 30 napnál nem régebbi eredeti cégkivonat, társaságiszerződés-másolat és aláírási címpéldány is kell. Csak a 25 százaléknál nagyobb tulajdoni hányaddal rendelkező tulajdonosoknak kell személyesen jelen lenniük.

egyre többen érdeklődnek az osztrák, szlovák, szlovén bankok szolgáltatásai iránt. Ez a tömeg nem a kiáramló pénzek mennyisége miatt jelentős tényező, hanem a számosságát tekintve. Akár ötvenezren is fontolgathatják, hogy a határon túl nyitnak bankszámlát. Ők általában a legegyszerűbb számlamegoldást keresik, ezen a szinten sem a kamatokban, sem a költségekben nincs jelentős különbség az egyes országok bankjai között. Nem is ez motiválja őket, hanem a saját lelki békéjük. Számukra ez az öngondoskodás, ugyanis a nyugdíjpénztári törvénymódosítások következtében több százezer ember ébredt rá a tudatos öngondoskodás szükségességére és fontosságára – véli Karagich István, aki szerint távoli realitásként sem nagyon számolhatunk azzal a sokáig áhított pozícióval, hogy Magyarország elnyerje a Közép-Európa pénzügyi központja státust. Ehhez évek óta hiányzik a kiszámíthatóság az adójogban, a hazai gazdasági és pénzügyi szférában, és a folyamatok most sem a prudencia irányába mutatnak.

Kivárnak

Becslések szerint eddig úgy tízezen – a hazai pénzügyi elit – vittek ki fejenként átlagban évente körülbelül 100 ezer eurót az országból, ami – 275

forintos euróárfolyamon számolva – 275 milliárd forint nagyságrendet jelentett. A Blochamps Capital prognózisa szerint 2011-ben a felső középosztállyal bővílhet a kör. Becslésében harmincezer fővel és személyenként ötezer eurós megtakarítással számol a pénzügyi tanácsadó cég, vagyis idén a 41 milliárd forintot is meghaladhatja a korábbi volumeneken felül évente külföldön elhelyezett új betétek mértéke. A cég számításai szerint az ilyen módon külföldre transzferált vagyon – melynek egy része később működő tőke formájában talán visszajön az ország-

A banktitok őrei

A bankjaiban elhelyezett betétek külföldi tulajdonosainak kiletét titkoló két uniós tagállam, Ausztria és Luxemburg – eredetileg Belgium is a csoporthoz tartozott – a megtakarítási adóról szóló uniós irányelv 2003-as elfogadásakor kiharcolta, hogy a többi uniós tagállamtól eltérően információcsere helyett kezdetben 15 százalékos, 2011-re pedig már 35 százalékos forrásadót vessen ki más uniós tagállamok állampolgárainak az ország bankjaiban lévő megtakarításaiból származó jövedelmekre. A szabályozás addig él, amíg az EU hasonló megállapodást nem köt öt nem uniós országgal – Svájcjal, Liechtensteinnel, Andorrával, Monacóval és San Marinóval –, továbbá tíz, brit és holland fennhatóság alá tartozó adóparadicsommal. Ezt követően a két ország hatóságainak is automatikusan információt kellene szolgáltatniuk a többi tagállamnak az állampolgárai nála lévő megtakarításairól. Az adminisztratív együttműködés javítása értelmében gyakorlatilag törvényen kívül kellene helyezni a banktitkot ebben a két tagállamban is. Az uniós célja, hogy a banktitok mögé bújva egyetlen tagállam hatóságai se tagadhassák meg információk nyújtását egy másik tagország hatóságai számára.

ba – nagyságrendje akár a hazai privát banki szektor által kezelt 2000 milliárd forintos vagyon mértékével is vetekedhet.

Bankárok egybehangzó vélekedése szerint igaz, hogy sokan nyitottak számlát külföldön az elmúlt hónapokban, de számok tanúsága szerint nem került sor olyan mértékű tényleges tőke kivonásra, mint azt az előkészületek alapján feltételezni lehetett.

A befektetők kivárnak. A piaci hangulattól függ, hogy meddig.

Sebők Orsolya
ILLUSZTRÁCIÓ: FÉNYES GÁBOR